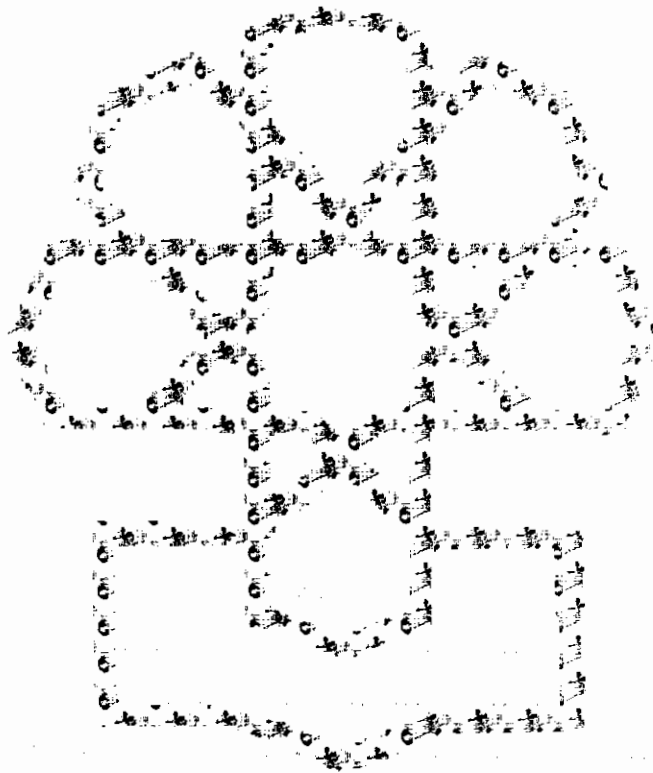

آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸

درباره لایحه بودجه ۷۸ - شماره (۲۷)

معاونت پژوهشی

آذر ۱۳۷۷

کار: دفتر برنامه و بودجه

کد گزارش: ۱۶۰۴۰۵۲

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای عالی
شماره: ۱۳۷۷
تاریخ: ۱۴ / ۱۰ / ۷۷

بسمه تعالی

آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸
درباره لایحه بودجه ۷۸ - شماره (۲۷)

کد گزارش: ۱۶۰۴۰۵۲

فهرست مطالب

۲	نکات برجسته
۳	مقدمه
۳	۱- اعتبارات فصل آموزش عالی در سال ۱۳۷۸
۳	۲- اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش عالی در سال ۱۳۷۸
۳	۳- مجموع اعتبارات آموزش عالی در سال ۱۳۷۸
۳	۴- مقایسه اعتبارات سال ۱۳۷۸ با اعتبارات مصوب سال ۱۳۷۷
۴	۵- شاخص‌های اعتباری آموزش عالی
۵	۶- برآورد هزینه سرانه جاری آموزش عالی
۷	۷- پیشنهادها

* اعتبارات فصل آموزش عالی بر اساس لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ معادل ۲۸۵۵/۹ میلیارد ریال است که با احتساب اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش عالی (۱۴۴/۵ میلیارد ریال) به ۳۰۰۰/۴ میلیارد ریال بالغ می‌گردد که ۶۸/۸ درصد آن را اعتبارات جاری، ۱۷۰/۱ درصد را اعتبارات عمرانی و ۱۴/۱ درصد آن را اعتبارات از محل درآمد اختصاصی تشکیل می‌دهد.

* مقایسه اعتبارات لایحه برای سال ۱۳۷۸ با اعتبارات سال ۱۳۷۷ نشان می‌دهد که فصل آموزش عالی تنها ۰/۴ درصد نسبت به سال ۱۳۷۷ رشد داشته که عمدتاً مربوط به رشد درآمدهای اختصاصی بوده است (رشد اعتبارات درآمدهای اختصاصی معادل ۵۰/۳ درصد است). اعتبارات ردیف‌های متفرقه ۲۲/۱ درصد رشد منفی داشته که با احتساب آن جمع کل اعتبارات آموزش عالی در سال ۱۳۷۸ معادل ۰/۱ درصد کمتر از سال ۱۳۷۷ می‌باشد.

* شاخص‌های اعتباری آموزش عالی نشان می‌دهد که سهم اعتبارات آموزش عالی از کل بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۷۸ تنها ۲/۸ درصد است. شاخص فوق ۳/۳ درصد در سال ۱۳۷۷ بوده است.

* برآورد شاخص هزینه سرانه جاری کل گروه‌های آموزشی نشان می‌دهد که این شاخص معادل ۲۷۸۵ هزار ریال در سال ۱۳۷۸ خواهد بود که معادل ۱۱۱/۷ هزار ریال کمتر از سرانه جاری سال ۱۳۷۷ است.

* با توجه به نقش و اهمیت آموزش عالی انتظار می‌رود حداقل سهم آن از اعتبارات بودجه عمومی دولت ثابت باقی بماند که در این صورت با در نظر گرفتن بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۷۸ و نسبت اعتبارات آموزش عالی به بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۷۷ که ۳/۳ درصد بوده است، اعتبارات آموزش عالی باید معادل ۳۴۷۳/۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۸ باشد یعنی حداقل معادل ۷۴۳/۴ میلیارد ریال نسبت به ارقام لایحه افزایش یابد.

در این گزارش اعتبارات فصل آموزش عالی بر اساس لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ مورد بررسی قرار گرفته است و با اعتبارات مصوب سال ۱۳۷۷ مقایسه شده است. به منظور اشراف بیشتر بر وضعیت اعتباری آموزش عالی کشور، شاخص‌های اعتباری فصل آموزش عالی محاسبه شده و نیز هزینه سرانه جاری در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۷۸ مورد برآورد قرار گرفته است.

۱- اعتبارات فصل آموزش عالی در سال ۱۳۷۸

اعتبارات فصل آموزش عالی، بر اساس لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور معادل ۲۸۵۵/۹ میلیارد ریال است که ۶۷/۳ درصد آن را اعتبارات جاری (۱۹۲۱/۹ میلیارد ریال)، ۱۷/۹ درصد را اعتبارات عمرانی (۵۱۰/۶ میلیارد ریال) و ۱۴/۸ درصد آن را نیز اعتبارات از محل درآمد اختصاصی (۴۲۳/۴ میلیارد ریال) تشکیل داده است (جدول شماره ۱).

۲- اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش عالی در سال ۱۳۷۸

در سال ۱۳۷۸ اعتبار ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش عالی معادل ۱۴۴/۵ میلیارد ریال بوده که ۹۸/۶ درصد (۱۴۲/۵ میلیارد ریال) آن را اعتبار جاری و ۱/۴ درصد (۲ میلیارد ریال) آن را نیز اعتبار عمرانی تشکیل داده‌اند. (جدول شماره ۱).

اعتبار عمرانی ردیف‌های متفرقه مربوط به «کمک به ایجاد خوابگاه برای دانشجویان متأهل» می‌باشد. حدود نیمی از اعتبارات ردیف‌های متفرقه (۷۰/۵ میلیارد ریال) تنها مربوط به اعتبارات مورد نیاز دانشگاه‌ها (تبصره ۱۷) می‌باشد. ۳۴/۶ درصد از اعتبارات این ردیف‌ها (۵۰ میلیارد ریال) نیز به ردیف «۵۰۳۰۳۸ اعتبار فعالیت‌های فرهنگی - اجتماعی دانشجویان و توسعه مشارکت اجتماعی جوانان» اختصاص دارد. (جدول شماره ۲)

۳- مجموع اعتبارات آموزش عالی در سال ۱۳۷۸

با احتساب اعتبارات فصل آموزش عالی و اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش عالی کل اعتبارات به ۳۰۰۰/۴ میلیارد ریال بالغ می‌گردد که ۶۸/۸ درصد آن را اعتبارات جاری (۲۰۶۴/۴ میلیارد ریال) و ۱۷/۱ درصد آن را اعتبارات عمرانی (۵۱۲/۶ میلیارد ریال) و ۱۴/۱ درصد را نیز اعتبارات از محل درآمد اختصاصی (۴۲۳/۴ میلیارد ریال) تشکیل می‌دهد (جدول شماره ۱).

قابل ذکر است از آنجا که اعتبارات مربوط به تحقیقات در دانشگاه‌ها در فصل تحقیقات منظور می‌گردد، در محاسبات فوق وارد نشده است.

۴- مقایسه اعتبارات سال ۱۳۷۸ با اعتبارات مصوب سال ۱۳۷۷

۴-۱- کل اعتبارات

فصل آموزش عالی تنها ۰/۴ درصد نسبت به سال ۱۳۷۷ رشد داشته است که عمدتاً مربوط به رشد

درآمدهای اختصاصی می‌گردد. اعتبارات ردیف‌های متفرقه مربوط به آموزش عالی معادل ۲۲/۱ درصد کمتر از اعتبارات سال ۱۳۷۷ می‌باشد. (جدول شماره ۱) که عمدتاً مربوط به کاهش اعتبارات تبصره ۱۷ است (جدول شماره ۲).

با احتساب اعتبارات ردیف‌های متفرقه، جمع کل اعتبارات آموزش عالی در سال ۱۳۷۸ معادل ۰/۱ درصد کمتر از سال ۱۳۷۷ می‌باشد. (جمع کل اعتبارات مصوب آموزش عالی در سال ۱۳۷۷ معادل ۳۰۳۰/۴ میلیارد ریال بوده است).

۲-۴- اعتبارات جاری

اعتبارات جاری فصل آموزش عالی تنها معادل یک درصد نسبت به اعتبارات مصوب جاری سال ۱۳۷۷ افزایش داشته است با احتساب اعتبارات ردیف‌های متفرقه این اعتبارات معادل یک درصد کمتر از سال گذشته لحاظ شده است. به عبارت دیگر دارای رشد منفی بوده است (جدول شماره ۱).

۳-۴- اعتبارات عمرانی

اعتبارات عمرانی فصل آموزش عالی در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ معادل ۲۲/۷ درصد کمتر از سال ۱۳۷۷ منظور شده است. با احتساب رشد منفی اعتبارات ردیف‌های متفرقه (۲۰- درصد) اعتبارات عمرانی آموزش عالی ۵۱۲/۶ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۸ منظور شده که معادل ۲۲/۷ درصد رشد منفی نسبت به سال ۱۳۷۷ دارد (جدول شماره ۱).

۴-۴- اعتبارات از محل درآمد اختصاصی

اعتبارات آموزش عالی از محل درآمد اختصاصی معادل ۲۸۱/۷ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۷ بوده که با ۵۰/۳ درصد رشد معادل ۴۲۳/۴ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ منظور شده است. (جدول شماره ۱). در واقع اگر اعتبارات درآمد اختصاصی را از جمع اعتبارات فصل آموزش عالی خارج کنیم، اعتبارات فوق یعنی جمع اعتبارات جاری و عمرانی فصل آموزش عالی در سال ۱۳۷۸ معادل ۵/۱ درصد کمتر از سال ۱۳۷۷ خواهد بود.

۵- شاخص‌های اعتباری آموزش عالی

سهم اعتبارات جاری آموزش عالی از کل اعتبارات جاری کشور از ۳/۸ درصد بر اساس اعتبارات مصوب سال ۱۳۷۷ به ۳۰۳ درصد در سال ۱۳۷۸ کاهش یافته است (جدول شماره ۳).

سهم اعتبارات عمرانی آموزش عالی از کل اعتبارات عمرانی کشور نیز از ۲/۱ درصد در سال ۱۳۷۷ به ۱/۷ درصد در سال ۱۳۷۸ کاهش یافته است.

در مقابل سهم اعتبارات از محل درآمد اختصاصی آموزش عالی از کل درآمدهای اختصاصی کشور معادل ۰/۳ درصد در سال ۱۳۷۸ نسبت به سال ۱۳۷۷ افزایش یافته است.

بر اساس لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ سهم اعتبارات آموزش عالی از کل بودجه عمومی دولت تنها ۲/۸ درصد است. شاخص فوق معادل ۳/۳ درصد در سال ۱۳۷۷ بوده است (۰/۵ درصد کاهش). با توجه به نقش و اهمیت آموزش عالی انتظار می‌رود حداقل سهم آن از اعتبارات بودجه عمومی دولت ثابت باقی بماند که در این صورت با در نظر گرفتن ۱۰۵۲۶۵/۹ میلیارد ریال بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۷۸ و نسبت ۳/۳ درصدی سال ۱۳۷۷، اعتبارات آموزش عالی باید معادل ۳۴۷۳/۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۷۸ باشد یعنی

حدافل معادل ۷۴۳/۴ میلیارد ریال نسبت به ارقام لایحه افزایش یابد.

۶- برآورد هزینه سرانه جاری آموزش عالی

هزینه سرانه جاری آموزش عالی به تفکیک گروه‌های آموزشی با توجه به اعتبارات مصوب سال ۱۳۷۷ و اعتبارات منظور شده در لایحه بودجه برای سال ۱۳۷۸ برآورد گردیده است. نتایج این برآورد در جدول شماره ۴ نشان داده شده است.

سرانه جاری کل گروه‌های آموزشی ۲,۷۸۵,۳۴۶ ریال در سال ۱۳۷۸ برآورد می‌شود که معادل ۱۱۱۷۴۲ ریال کمتر از سرانه جاری کل سال ۱۳۷۷ است. (جدول شماره ۴)

برآوردهای فوق نشان می‌دهد که در گروه‌های آموزشی علوم پایه و فنی و مهندسی با کاهش هزینه سرانه جاری و در سایر گروه‌ها با افزایش آن مواجه خواهیم بود. میزان کاهش سرانه جاری در گروه فنی و مهندسی معادل ۷۷۴۷۲۴ ریال می‌باشد که از مجموع افزایش سرانه در سه گروه کشاورزی، هنر، علوم انسانی و اجتماعی و پزشکی بیشتر است.

در مجموع کاهش هزینه سرانه جاری در سال ۱۳۷۸ نسبت به سال ۱۳۷۷ یقیناً افت کیفیت در آموزش عالی را به دنبال خواهد داشت که خود دلیل دیگری بر ضرورت افزایش اعتبارات آموزش عالی در سال ۱۳۷۸ می‌باشد.

(مبلغ: میلیارد ریال)

جدول ۱- اعتبارات فصل آموزش عالی براساس لایحه بودجه سال ۱۳۷۸

عنوان	جاری		عمرانی		از محل درآمد اختصاصی		جمع	
	مبلغ	رشدنسبت به سال ۱۳۷۷	مبلغ	رشدنسبت به سال ۱۳۷۷	مبلغ	رشدنسبت به سال ۱۳۷۷	مبلغ	رشدنسبت به سال ۱۳۷۷
برنامه آموزش گروه پزشکی	۵۲۴/۸	۱۰/۰	۱۱۱/۵	-۲/۱	۶۹/۴	۳۲/۴	۷۰۵/۸	۴/۹
برنامه آموزش گروه علوم پایه	۱۷۷/۱	-۲/۳	۵۴/۷	-۲۷/۳	۳۰/۴	۴۰/۱	۲۶۲/۱	-۱۴/۵
برنامه آموزش گروه هنر، علوم انسانی و اجتماعی	۱۹۸/۱	۱۸/۱	۴۵/۸	-۱۳/۶	۱۹۱/۰	۸۲/۹	۴۳۴/۹	۳۳/۷
برنامه آموزش گروه فنی و مهندسی	۱۷۶/۲	-۲۱/۳	۷۳/۸	-۲۶/۹	۲۸/۸	۴۰/۵	۲۷۸/۸	-۱۹/۳
برنامه آموزش گروه کشاورزی و دامپزشکی	۱۳۲/۴	۱۲/۸	۳۲/۹	-۳۹/۸	۲۵/۷	۳۹/۷	۱۹۱/۰	۰/۳
برنامه پشتیبانی فعالیت‌های آموزشی - پژوهشی	۱۱۲/۳	۱۱/۱	—	—	—	—	۱۱۲/۳	۱۱/۱
برنامه عملیات کمک آموزشی	۳۵۳/۷	—	۱۹۱/۹	-۶/۲	۵۳/۱	۲۹/۸	۵۹۸/۷	-۰/۱
برنامه تحصیلات تکمیلی	۵۸/۰	۵۱/۴	—	—	—	—	۵۸/۰	۵۱/۴
برنامه خدمات اداری	۱۸۰/۷	۲۵/۴	—	—	۲۵/۰	۶/۸	۲۰۵/۷	۲۲/۸
اعتبارات استانی	۸/۶	-۹۱/۲	—	—	—	—	۸/۶	-۹۱/۲
جمع فصل آموزش عالی	۱۹۲۱/۹	۱/۰	۵۱۰/۶	-۲۲/۷	۴۲۳/۴	۵۰/۳	۲۸۵۵/۹	۰/۴
اعتبارات ردیف‌های متفرقه	۱۴۲/۵	-۲۲/۱	۲	-۲۰	—	—	۱۴۴/۵	-۲۲/۱
جمع کل	۲۰۶۴/۴	-۱/۰	۵۱۲/۶	-۲۲/۷	۴۲۳/۴	۵۰/۳	۳۰۰۰/۴	-۰/۱

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور

جدول ۲- اعتبارات ردیف‌های متفرقه آموزش عالی براساس لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ (میلیارد ریال)

شماره طبقه بندی	شرح	سال ۱۳۷۸	سال ۱۳۷۷	رشد ۱۳۷۸ نسبت به ۱۳۷۷
۵۰۳۰۳۸	اعتبار فعالیت‌های فرهنگی - اجتماعی دانشجویان و توسعه مشارکت اجتماعی جوانان	۵۰	۵۰	—
۵۰۳۰۷۲	وزارت فرهنگ و آموزش عالی - اعتبار مورد نیاز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی موضوع بند «الف» تبصره ۱۷	۵۰	۷۰	-۲۸/۶
۵۰۳۱۰۴	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - اعتبار مورد نیاز دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی موضوع بند «ب» تبصره ۱۷	۲۰/۵	۲۰/۵	—
۵۰۳۲۰۸	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بند «د» تبصره ۱۷	۰/۳	۰/۵	-۴۰
۵۰۳۲۰۹	وزارت فرهنگ و آموزش عالی بند «د» تبصره ۱۷	۰/۷	۱	-۳۰
۵۰۳۲۹۹	حموق و عوارض گمرکی دانشگاه‌ها - جمعی - خرجی	۱۰	۱۰	—
۵۰۳۳۲۰	دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی - کمک به ایاب و ذهاب دانشجویان	۱۰	۱۰	—
۵۰۳۳۲۱	دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی - پذیرش دانشجویان خارجی (درآمد - هزینه)	—	۲۰	—
۵۰۳۴۰۷	کمک به ایجاد خوابگاه برای دانشجویان متأهل	۲	۲/۵	-۲۰
۵۰۳۴۰۸	اعتبار کمک هزینه ازدواج دانشجویی	۱	۱	—
جمع کل		۱۴۴/۵	۱۸۵/۵	-۲۲/۱

مأخذ: همان

جدول ۳- شاخص‌های اعتباری آموزش عالی براساس لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ (درصد)

شرح	۱۳۷۸	۱۳۷۷	تفاوت ۱۳۷۸ با ۱۳۷۷
سهم اعتبارات جاری آموزش عالی از کل اعتبارات جاری	۳۳	۳/۸	-۰/۵
سهم اعتبارات عمرانی آموزش عالی از کل اعتبارات عمرانی	۱/۷	۲/۸	-۰/۴
سهم اعتبارات درآمد اختصاصی آموزش عالی از کل درآمدهای اختصاصی	۳/۵	۳/۲	+۰/۳
سهم اعتبارات آموزش عالی از کل بودجه عمومی دولت	۲/۸	۳/۳	-۰/۵

مأخذ: همان

جدول ۴- برآورد هزینه سرانه جاری آموزش عالی بر حسب گروه‌های آموزشی بر اساس

لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ (ریال)

عنوان	۱۳۷۸	۱۳۷۷	تفاوت ۱۳۷۸ با ۱۳۷۷
برنامه آموزشی گروه پزشکی	۷۸۳۵۶۰۳	۷۶۰۴۶۱۵	+۲۳۰۹۸۸
برنامه آموزشی گروه علوم پایه	۲۷۴۶۰۸۰	۳۰۸۵۶۵۲	-۳۳۹۵۷۲
برنامه آموزشی گروه هنر، علوم انسانی و اجتماعی	۱۰۱۹۲۴۳	۹۲۵۱۳۱	+۹۴۱۱۲
برنامه آموزشی گروه فنی و مهندسی	۲۱۷۵۰۷۶	۲۹۴۹۸۰۰	-۷۷۷۷۲۴
برنامه آموزشی گروه کشاورزی و دامپزشکی	۴۹۰۳۰۵۲	۴۸۷۰۳۹۵	+۳۲۶۵۷
جمع کل	۲۷۸۵۳۴۶	۲۸۹۷۰۸۸	-۱۱۱۷۴۲

مأخذ: همان

۷- پیشنهادها

- ۱- ثابت نگه داشتن نسبت اعتبارات آموزش عالی از اعتبارات بودجه عمومی دولت در حد سال ۱۳۷۷، از آنجا که نسبت مزبور یعنی اعتبارات مصوب آموزش عالی در سال ۱۳۷۷ معادل ۳/۳ درصد اعتبارات مصوب بودجه عمومی بوده است با ثابت نگه داشتن آن در سال ۱۳۷۸ باید اعتبارات آموزش عالی معادل ۷۴۳/۴ میلیارد ریال نسبت به رقم لایحه افزایش یابد و به ۳۴۷۳/۸ میلیارد ریال بالغ گردد. (مجموع اعتبارات فصل آموزش عالی و ردیف‌های مترقیه).
- ۲- اعتبارات برنامه آموزش گروه هنر، علوم انسانی و اجتماعی به دو برنامه آموزش گروه علوم انسانی و اجتماعی و برنامه هنر در قانون بودجه سال ۱۳۷۸ تفکیک گردد. ضرورت این امر در متفاوت بودن ماهیت آموزش‌های این دو گروه و نسبت هزینه‌های مربوط به آنها می‌باشد.
- ۳- پیشنهاد می‌شود بخشی از اعتبارات ردیف ۱۱۳۵۰۴، مربوط به بند «ه» تبصره ۱۷، به منظور تقویت دوره‌های تخصصی داخل کشور و تأمین هزینه‌های اجرایی و صول مطالبات این بند از تبصره تخصیص یابد.
- ۴- در راستای حمایت و تقویت دانشگاه‌ها، هزینه‌های آب، برق، سوخت و مخابرات برای کلیه فضاهای دانشگاهی اعم از آموزشی، خدماتی و خوابگاهی بر اساس تعرفه‌های آموزشی محاسبه شده و مشمول نرخ تصاعدی نگردد.
- ۵- به عنوان یک منبع درآمدی برای بخش آموزش عالی کشور اجازه داده شود که نسبت به آزاد نمودن تعهد دانش‌آموختگان داوطلب خود در قبال اخذ هزینه‌های تحصیلی، که میزان آن به پیشنهاد هیئت امنای مؤسسه یا دانشگاه مربوطه و تصویب وزیر فرهنگ و آموزش عالی می‌رسد، اقدام نمایند.
- ۶- در انتها به نظر می‌رسد تناقضی در لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ وجود دارد که باید اصلاح شود. در قسمت چهارم - ج لایحه بودجه ۱۳۷۸، اعتبارات دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی در قالب فصل اول و سایر فصول درج شده است که این امر با توجه به مفاد بند «ح» تبصره ۱۷ لایحه که مقرر می‌دارد اعتبار دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی در قالب برنامه و طرح به صورت کمک هزینه شود منافات دارد. لذا ضروری است در قانون بودجه سال ۱۳۷۸، اعتبارات فقط در قالب «برنامه» منظور گردد.